

Hans Magnus Enzensberger

Verden skrumper på avispapiret

Innblikk i norsk presse

Den tyske forfatteren Hans Magnus Enzensberger har lest norske aviser i én måned terrorhøsten 2001. Særlig er han opptatt av avisenes utenriksdekning, og sammenligner ledende norske aviser med ledende europeiske. Her er hva han fant.

Det er typisk norsk å være god.

Gro Harlem Brundtland

Og det syntes ikke å gå op for nogen at bare i et land hvor journalistiken var så dårlig som i Norge kunde denne mand spille en rolle. I et stort land vilde han ha været saks i et blad, i Afganistan vilde han ha svunget sig op til landsbyens medicinmand og gjort kunster i sandet.

Knut Hamsun, Redaktør Lyng (1893)

Den daglige avis er en høyst nyttig og mangesidig bruksgjenstand. Man kan pakke inn fisk i den, lage pappmasjédukker av den – eller hjelpe seg med gårsdagens utgave på utedoen om det ikke er annet for hånden. Også tapetserereren setter pris på avisen som underlag for sine småblomstrede mønstre. Men man kan også lese avisen, og her ligger problemet.

Norge kan rose seg av å ha 65 forskjellige aviser til disposisjon hver eneste hverdag. Ytterligere 84 aviser kommer ut 2–5 ganger i uken. Nordmenn subsidierer dette mangfoldet med til sammen 267,8 millioner kroner årlig. Det finnes selvsagt ingen som leser alt dette. Bare av den grunn må den følgende oversikten gi avkall på så herlige titler som *Gjengangeren*, *Nordlys*, *Asker og Bærums Budstikke* og *Fædrelandsvennen*. Vår lille leseøvelse begrenser seg til seks dagsaviser og et tidsrom på fire uker høsten 2001, fra begynnelsen av oktober. Dessverre kan heller ikke ukeavisene komme i betraktning, blant dem det tapre *Morgenbladet*, som forsvarer av lesekyndighet og som urbanitetens stemme. Faller utenfor gjør også *Dag og Tid*, som utmerker seg som kurér for landsens skikk og synsmåter.

VG: for folk med lesevansker

Altså friskt mot – hvor tungt det enn faller å grave seg gjennom en meterhøy stabel av gammelt papir. Dette er verdens gang, i Norge kjent som boulevardavisen ved samme navn. Denne avisen, som var liberal på attenhetretallet og senere høyrevridd, ble i 1944 grunnlagt på nytt som illegal avis, som den norske motstandsbevegelsens stemme. Etter frigjøringen ble den regnet som krevende og velinformert, helt til det var slutt på pengene og den

ble solgt til Schibsted-konsernet. Fallet ned i nyhetsvakuumet fulgte hakk i hæl.

I dag er *VG* den avis i landet som har størst opplag; vi kan altså fatte oss i korthet. Lesning av *VG* er velegnet for folk med lesevansker. Det ser man ved første blick: Bokstavene på førstesiden er gjerne seks centimeter høye. Vi forundres heller ikke over de fikse ideene redaksjonen degger for og trolig også deler. Det dreier seg

... om sex: "SEX-DØMT FASTLEGE", "FOTBALLAG GIKK PÅ HOREHUS";

... om misunnelse: "FÅR FALLSKJERM PÅ 2 MILL.", "NORGES RIKESTE PAR";

... om kriminalitet: "HJALP HALLIK-DØMT", "PÅTENT AV EKTEMANNEN";

... om kjendiser: "CARL I. SPYTTER PÅ MEG", "LANDBRUKSMINISTERENS HUND DREPT", "MÄRTHAS BIL RAMPONERT".

Som eneste norske spesialitet kommer dessuten fylla, et yndlingstema i alle landets medier. ("FYLLEBRÅK PÅ KAFÉ I NATT").

Det er forståelig at alle andre bekymringer må vike for slike sensasjoner. De eneste internasjonale meldingene som i løpet av flere uker var verdige en plass på førstesiden, dreier seg om terrorisme, som vel egentlig faller inn under kategorien kriminalitet? På denne måten er det blitt mulig for redaksjonen å lure inn noe slikt som en nyhet i avisen, uten å være utro mot sine prinsipper. For så vidt kan man si at *VG* er en grunn-ærlig avis: Redaksjonen ville aldri komme på den idé å stille noe som helst krav om kvalitet.

Norsk patriotisme?

En urokkelig grunnregel synes å si at av de 60–80 sidene avisen består av hver dag, skal høyst tre rapportere fra verden utenfor. Meldinger som ikke handler om Norge, må også gjemmes langt inne i bladet. Vi skal se at *VG* ikke er noe unntak her. Uansett om de står til venstre eller høyre politisk, bor i store eller små byer, skriver bokmål eller nynorsk – alle utgivere, redaktører, journalister og markedsførere er tydeligvis enige på ett punkt: at det ville være upatriotisk å anta at den norske leser kunne interessere seg for noe som skjer utenfor landets grenser.

Det gjelder naturligvis også for *Dagbladet*, en avis med en helt spesiell historie som går tilbake til det nittende århundre. Avisens utgivere har for lengst klart å utradere denne tradisjonen og overgå hovedkonkurrenten når det gjelder populisme og svineri. Som hos *VG* er grunnkategoriene sex, misunnelse, kriminalitet og kjendiser. På førstesiden leser man, i bokstaver på størrelse med dem man bruker i barnehagen:

"LEGER GIR P-PILLER TIL BARN",

"BARNE-PORNOLIGA RULLES OPP",

"NORGE – DE RIKES PARADIS",

"FENGSLER I STOR NARKOSAK",

"NYE SJOKKBILDER RYSTER KARITA".

Selvsagt spiller ikke verden utenfor noen rolle her heller. Bare terrorister har en sjanse til å bryte nyhetskarantenen.

***Dagbladet*: som om man hadde noe å tilby**

Men det som skiller *Dagbladet* fra andre boulevardaviser, er den hardnakkede illusjonen at man er litt bedre. Som om man hadde noe å tilby lesekyndige,

koster man på seg en æresdoktor her og en førsteamanuensis der, og gir dem lov til å si sin mening mellom porno og sport. Denne siste rest av gammeldags kulturradikalisme gjør det hele bare enda mer pinlig. Man kan ikke pynte på analfabetismen med en doktortittel uten at svindelen blir oppdaget. I tvilstilfeller tilbyr VG en mer appetittlig variant av idiotiet.

For at det ikke skal oppstå noen misforståelse: Det finnes også seriøse aviser i Norge! For eksempel den ordentlige, beskjedne *Dagsavisen*. Også her har vi å gjøre med en tradisjonsrik avis som fornekter seg selv. Det dreier seg om sosialdemokratiets gamle husorgan. For noen år siden mistet det som kjent fatningen og kastet sitt gamle navn Arbeiderbladet på skraphaugen. Også her gjelder de kjente norske prioriteringene:

"Bedre å få barn med flere menn" er viktigere enn "Frykt for kupp i Pakistan", "Sex-tvang mot én av tre jenter" går foran "Stor fare for nye angrep", og "Seks døde etter hasjrøyking" er en så sensasjonell nyhet at "FN advarer mot kjemisk angrep" må plasseres lenger nede.

Som vanlig får verden utenfor bare en liten plass på sidene lenger bak. Her er det nesten bare snakk om byråmeldinger. Det ser ut til at avisen bare har en egen korrespondent i Tel Aviv. *Dagsavisen* skiller seg ut fra boulevardavisene med sine to veltempererte og velmenende menings- og debattsider. Disse kan iallfall ikke sies å være preget av hysterisk populisme. Avisen har også en kulturdel som riktignok er mest opptatt av pop, stjerner og moter, iblant også av rullestøteløp. Her er det sannsynligvis ikke bare snakk om å innynde seg hos ungdommen, slik det jo er så vanlig å gjøre. Mistro til intellektuelle hører med til grunnstammen i sosialdemokratisk kultur.

Aftenposten: Norges ledende meningsavis

I den norske medie verden gjør som kjent *Aftenposten* krav på å være den ledende meningsavis. Om man liker det eller ikke: Man må innrømme at dét er riktig. Denne avisen, som en gang virket så tekkelig og tantete at den så ut til å være skrevet for bridgespillende eldre damer, er blitt betydelig modernisert. Det eneste som minner om gamle dager, før oljen begynte å sprute, er de vemodige små annonsene for Maran-Ata-Templet, læstadianerne og pinsemenighetene ("Velkommen i Jesu navn").

Aftenposten kommer ut hver dag med 48–80 sider i stort format, noe som betyr dobbel tekstmengde; i tillegg finnes det en aktuell aftenutgave. Utgiverne har klart å dele opp hvert nummer i fire "avdelinger" eller "produkter", noe som svarer til internasjonal standard. Som eneste norske avis unner *Aftenposten* seg den luksus det er å ha egne korrespondenter i Washington, London, Paris, Moskva, Brussel og Jerusalem. I tillegg har man utsendte medarbeidere på Balkan og i Asia. Av og til trykker redaksjonen stoff fra New York Times og Washington Post.

Bemerkelsesverdig er også påfunnet med en daglig "Arena"-del som rommer kultur, kommentar og debatt, som sprenger det klassiske område-skjemaet og gir bakgrunnsinformasjon.

Således kunne *Aftenposten* regnes som en internasjonalt konkurransedyktig hovedstadsavis om den ikke med liv og sjel hadde hengt fast i det samme verdensbildet som alle norske medier deler. I dette perspektivet skrumper ikke bare alle de andre fire verdensdelene sammen til noe som ikke er større enn en hasselnøtt. Resten av Europa regnes også som et ørlite vedheng til et stort rike som heter Norge.

Hele to sider ofrer landets viktigste avis utenlandsnyhetene, og som vanlig forvises disse til en plassering langt inne i bladet. Og selvfølgelig kan eller vil heller ikke *Aftenposten* gi slipp på de fikse ideene. Utlendinger truer den hjemlige biotopen: "Russere vil ha makt i Kværner". Mot dette må til og med den internasjonale terrorismen blekne, og det er ingen tvil om at det man er mest bekymret for, må uttrykkes i overskrifter som disse: "Sex-dømt fastlege kan miste jobben" eller "EU vil ha ned alkoholprisen".

Man synes synd på de mange utenlandskorrespondentene avisen har. De har ingen sjanse mot den utflytende lokalpatriotismen.

Holder stand mot globalisering?

To høyst besynderlige vekster i den norske biotopen fortjener å betraktes spesielt. Landet kan rose seg av å ha en egen næringslivsavis, som imidlertid ikke har den minste likhet med utenlandske blader av denne typen. *Dagens Næringsliv* er sannsynligvis den eneste økonomiavis i verden som har holdt stand mot globaliseringen. Førstesiden er prinsipielt reservert for norske saker; den internasjonale økonomien får først en sjanse på sidene 26–27 (av 40–72) og vel å merke etter rubrikker som "Motor", "Reiseliv", "Jobb og karriere", "Eiendom" og "Livsstil".

På bakgrunn av landets ekstreme eksportavhengighet er dette en virkelig besynderlig holdning. De norske investorene synes å være slaver av en strategi som går ut på å lukke seg helt inne i seg selv, til tross for at kapitaleksporten deres for lengst har antatt kjempedimensjoner. Har ikke en eller annen klassiker hevdet at kapitalen ikke kjenner noe fedreland? Man kan bare beundre det mot *Dagens Næringsliv* viser når avisen går mot denne dype sannhet.

Klassekampen: bare mulig i Norge

Til slutt et par ord om en annen norsk spesialitet. Allerede den trossige tittelen *Klassekampen* viser hvilken outsiderposisjon denne avisen inntar. Her trosser man en verden av fiender. Her er man blant sine egne. Her overvintrer en venstreside som det pinlige årstallet 1989 har gjort lite inntrykk på. Riktignok finnes det også andre steder venstreorienterte aviser som er flinke til å beskytte sin outsiderholdning, men en avis som *Klassekampen* er bare mulig i Norge. For hvor mye den enn anstrenger seg for å argumentere politisk, er *moralen* til syvende og sist den klippe den bygger på. Bortsett fra *Osservatore Romano*, dagsavisen som utkommer i Vatikanstaten, finnes det vel ingen redaksjon i verden som føler seg så skråsikker på å vite hva som er godt og hva som er ondt. Stort sett ser inndelingen slik ut: krig, pornografi, næringslivsledere, rikfolk, machos, alkohol og tobakk er onde; fred, feminisme, streikende, fattige og sykepleiere er gode. Denne agiterende retorikken minner om det 19. århundres legpredikanter, slik Alexander Kielland har forevige dem i sine romaner. Det er godt å se at puritanismen i Norge har funnet et så hyggelig hjemsted hos de venstreorienterte.

Hva økonomiske problemer angår, kan de ikke løses ved hjelp av produktivitetsøkning, slik naive observatører tror, men utelukkende ved hjelp av omfordeling. Ve de rike som ikke vil innse det! De får slengt denne overskriften rett i ansiktet på første side: "RIKE MENNESKE HELSAR SATAN KVAR MORGON NÅR DEI OPNAR DØRA TIL BØRSEN". Som probat husråd mot globaliseringen kommer bare den lokale kulturen, inkludert folkloren, i betraktning. Fedrelandets jord er hellig. Overalt ligger utlendinger

på lur som vil forgripe seg på norske bedrifter. *Klassekampen* slår alarm (i en overskrift med feilaktig nynorsk): "NOREG SELJAST TIL UTLANDET!" Som man ser, er nasjonalismen hos de venstreorienterte i Norge i besittelse av en misunnelsesverdig god samvittighet, helt i motsetning til den sosialistiske tradisjon.

I utenrikspolitikken – som på samme måte som i alle andre medier må vike for de hjemlige begivenheter – gjelder prinsippet: Jo lenger borte, desto bedre. De områder av verden som Norge har de nærmeste forbindelsene med, betraktes med dyp mistro. Gode er indianere, svarte, palestinere, eskimoer og kurdere. De onde er amerikanere, EU og sionistene. De gode innrømmes til og med fritak fra det generelle fredspåbudet: "URFOLK TRUER MED Å GRIPE TIL VÅPEN" er OK. Resten av verden spiller ingen rolle. De mest uttrykksfulle overskriftene *Klassekampen* hadde å by på de siste månedene, lyder: "ALL DENNE ONDSKAPEN" og "ONDSKAP KOMMER INNENFRA". Intet velmenende menneske vil motsi dem.

Det er lett å gjøre narr av et så enkelt syn på verden. Likevel burde man ikke la være å respektere en Don Quijote som kjemper så egenrådig mot samtidens mange vindmøller. Nettopp fordi en avis som *Klassekampen* taler til nordmennesenes forlatte religiøse behov, kan den fungere som et korrektiv til mainstream–mediene. Dette er grunnen til at den gjennom 33 år har overlevd alt: den kalde krigen, maoismen og til og med den nye emiratrikdommen i Norden.

Et forsøk på å måle kvalitet

Hvordan skal man bedømme kvaliteten på en dagsavis? En absolutt uangripelig metode finnes ikke, men for å oppnå en viss objektivitet byr en sammenligning med utenlandske aviser seg frem. Ved siden av de nevnte seks norske avisene *Verdens Gang*, *Dagbladet*, *Dagsavisen*, *Aftenposten*, *Dagens Næringsliv* og *Klassekampen* benytter vi oss av følgende utenlandske aviser som belegg: *Le Monde* (Paris), *Corriere della Sera* (Milano), *El País* (Madrid), *Frankfurter Allgemeine Zeitung* (Frankfurt, F), *Neue Zürcher Zeitung* (Zürich) og *Bild* (München). Følgende oversikt begrenser seg til den politiske delen, nærmere bestemt til utenriksdekningen. Å se på kulturdelen har ingen hensikt, for de norske avisene går ut fra at kulturbegivenheter nesten utelukkende finner sted innenlands. Resten av verden opptrer bare med ti (*Aftenposten* og *Dagsavisen*), respektive null prosent (*Dagbladet* og *VG*) med hensyn til kulturen.

Et første innblikk i de undersøkte avisenes politiske tilstand gir overskriftene på førstesiden. Vi begynner med de norske: ... *Aftenposten*: "8600 lærere for dårlige for Bondevik"

... *Dagsavisen*: "Senterpartiet vil regjere med AP"

... *VG*: "Jens' søster var NARKOMAN"

... *Dagbladet*: "Det som hjalp meg, var kjærligheten de viste meg"

... *Dagens Næringsliv*: "Sett ti fly på bakken" (SAS til den norske konkurrenten Braathens)

... *Klassekampen*: "MISTAR TRYGG–LEIKEN".

De utenlandske avisene til sammenligning:

... *El País*: "El IRA empieza a destruir sus armas" (IRA begynner å ødelegge sine våpen)

... *Le Monde*: "Vers une offensive du Front uni anti-talibans" (Mot en offensiv av den forente Anti–Taliban–fronten)

... *Neue Zürcher Zeitung*: "Die IRA bestätigt Beginn der Entwaffnung" (IRA

bekrefter at avvæpningen har begynt)

... *Corriere della Sera*: "Antrace all'ufficio postale della Casa Blanca"

(Miltbrann til postkontoret i Det hvite hus)

... *Frankfurter Allgemeine Zeitung*: "Die IRA lenkt ein: 'Wir haben mit der Entwaffnung begonnen'" (IRA bøyer av: "Vi har begynt med avvæpningen")

... *Bild*: "Die Blitz-Hochzeit" (Lyn-bryllupet)

Bare én av disse overskriftene dreier seg om en lokal begivenhet. De europeiske avisene er åpenbart kommet til den innsikt at verden utenfor er større enn deres eget land. Derfor står utenlandsnyhetene alltid på de første sidene. Med sin nasjonale navlebeskuelse inntar de norske mediene en besynderlig outsiderposisjon.

Hvor mange korrespondentrapporter?

En sikker målestokk for kvaliteten på utenriksdekningen er tallet på og omfanget av avisens egne korrespondentrapporter. I tillegg vil vi også ta hensyn til redaksjonelle bidrag og små byråmeldinger. Dette er anstrengende, kan virke pedantisk og være kjedelig å lese, men er nødvendig hvis man ikke vil nøye seg med subjektive kriterier. Følgende oversikt er ordnet etter antall korrespondentrapporter. På denne måten får vi en slags rangeringsliste.

1. *El País*: 16 egne rapporter fra Washington (3), Moskva (3), London (2), New York, Trenton (New Jersey), Brussel, Berlin, Jerusalem, Kairo, Peshawar og Charikar (Afghanistan); fire redaksjonelle bidrag; ni korte byråmeldinger, blant annet fra Dubai, Tasjkent, Toronto, Jakarta og Guatemala City. Disse nyhetene står på de første 16 sidene i avisen.

2. *Frankfurter Allgemeine Zeitung*: 15 egne rapporter fra London, Washington, Lahore, Teheran, Wien, Riyad, Brussel (2), Warszawa, Praha, Strasbourg, Jerusalem (2) og Johannesburg (2); videre to redaksjonelle bidrag og åtte byråmeldinger.

3. *Le Monde*: 13 egne korrespondentrapporter fra Washington (2), Genève, London, Moskva, Brussel, Jerusalem, Tasjkent, Islamabad, Diyarbakir (Tykia), Bazarak, Djabal-ul-Saraj (Afghanistan), fire redaksjonelle bidrag og seks byråmeldinger.

4. *Neue Zürcher Zeitung*: 13 korrespondentrapporter fra Washington (3), Amsterdam (2), Moskva (2), Dublin, Beograd, Wien, Johannesburg og Tirana, supplert med elleve byråmeldinger, bl.a. fra Athen, Teheran og Nouakchott.

5. *Corriere della Sera*: Tolv korrespondentrapporter fra Washington (5), New York, Cheyenne (Wyoming), Suitland (Maryland), London, Berlin, Islamabad og Peshawar; videre tre redaksjonelle bidrag og en byråmelding.

6. *Aftenposten*: Fire korrespondentrapporter fra Washington, London, Stockholm og Berlin, fire redaksjonelle bidrag og en byråmelding. Med ett unntak dreier alle tekstene seg om "krigen mot terroren".

7. *Verdens Gang*: Fire korrespondentrapporter fra New York (2), Berlin og Peshawar, videre to byråmeldinger; eneste tema er "krigen mot terrorismen".

8. *Dagens Næringsliv*: Fire rapporter fra Berlin (2) og Bangkok (2).

9. *Dagbladet*: Tre korrespondentrapporter fra New York, Peshawar og Farhkar (Afghanistan) og én byråmelding; også her er det, foruten IRA, bare snakk om "krigen mot terroren".

10. *Dagsavisen*: To korrespondentrapporter fra New York og Jerusalem; 13 små byråmeldinger, tre redaksjonelle bidrag. Med unntak av rapporten fra Jerusalem dreier alle tekstene seg om "krigen mot terroren".

11. *Klassekampen*: Ingen korrespondentrapporter, fire redaksjonelle bidrag, syv byråmeldinger.

12. *Bild*: Én egen rapport fra New York og åtte små meldinger fra nyhetsbyråenes fjernskrivere; samlet omfang: en kvart side.

Frankfurter Allgemeine: 53 korrespondenter

Det kan være en mager trøst for norske lesere at det er en tysk avis som tar rekorden i konkurransen om den dårligste utenriksdekningen. (*Bild* er den avisen i Tyskland som har størst opplag.) På den annen side har Frankfurter Allgemeine Zeitung ikke mindre enn 53 faste utenrikskorrespondenter, noe som også er europeisk rekord. Men også *Neue Zürcher Zeitung* har et verdensomspennende nett av medarbeidere.

Man er fristet til å rettferdiggjøre den norske pressens mangelfulle prestasjoner og dens manglende interesse for utenverdenen med økonomiske årsaker. Det norske markedet, heter det, er ganske enkelt for lite; man har knapt nok råd til primærkilder og egne observatører. Eksemplet Sveits motbeviser dette argumentet. Med 4,46 millioner tysktalende innbyggere er det potensielle lesertallet der mindre enn i Norge. De ledende sveitsiske avisenes opplag er lavere enn *Aftenposten* s og andre skandinaviske avisers. Å snakke om det lille hjemmemarkedet i Norge, er altså bare en unnskyldning for provinsialitet og likegyldighet.

Presse-enfoldet i provinsen

For ikke så lenge siden publiserte FN en lignende undersøkelse av livskvaliteten i sine medlemsland. Her inntok Norge førsteplassen, noe som forståelig nok ikke har skadet selvtilfredsheten hos landets politikere og medier. Også den som har mistro til slike statistikker, må innrømme: Disse tallene kan man være stolt av. Utdanningsbudsjett, antall uteksaminerte fra videregående skole, sysselsetting, forventet levealder, velferdsstatens ytelser og andre indikatorer tyder på en suksessrik status.

Nordmenn elsker å gå på skole. Overalt tilbys det gratis etterutdanningskurs, og et vidt forgrenet system av offentlige biblioteker skjemmer bort alle som vil lese uten selv å måtte betale de enormt høye bokprisene.

Desto mer sjokkert blir en kunde som vil kjøpe en avis inne i landet. I landhandelen eller på Samvirkelaget blir han møtt av et stativ der bare de to boulevardavisene er å finne i tillegg til noen ujevnelige illustrerte blader. Den som bare vil lese *Aftenposten*, må belage seg på en reise til nærmeste småby som ofte ligger femti kilometer unna.

De presseproduktene som tilbys ute i provinsen, har så avgjort forskrevet seg til fordummelse av sitt publikum. I dette ser de sin eksistensberettigelse. Informasjonskvaliteten er så redusert at man kan kalle dem ideelle nullmedier. Man kunne nøye seg med en slik fasit om ikke situasjonen i lille Norge var av så stor interesse for alle som et eller annet sted i verden er opptatt av mediespørsmål. Den egentlige overraskelsen ligger nemlig ikke i at landet lider av en kronisk underforsyning av informasjon gjennom dagspressen. Mer forbausende er det faktum at dette utgiverprosjektet, som har satt seg fore å forvandle nordmennene til idioter, påviselig er mislykket.

Pressens påvirkningskraft er overvurdert

Den som ser seg rundt i Norge, må nemlig konstatere at befolkningens intelligens ikke på noen måte har tatt skade, og at pressen ikke engang har klart å ødelegge folks kunnskap om verden. Som før er folk godt informert, er i stand til å diskutere og i høy grad interessert i verden utenfor. Derfor må man trekke en konklusjon som bare et fåtall medieteoretikere vil like: Pressens

makt og dens innflytelse på folks mentalitet blir tydeligvis overvurdert. Publikums motstandsdyktighet, for ikke å si immunitet, overfor denne industriens fordummelsespress blir derimot altfor lavt anslått.

I det aktuelle tilfellet er det utvilsomt mulig å angi spesifikke grunner for mediens virkningsløshet. For det første kan man ikke simpelthen se bort fra landets høye utdannelsesnivå. Men for det annet spiller historiske faktorer en rolle, for eksempel Norges gamle sjøfartstradisjoner eller det faktum at de fleste familier har nære slektsforbindelser i utlandet – på grunn av den massive utvandringen i tidligere tider. Også den norske økonomiens eksport- og importavhengighet setter grenser for trangsynet. Nordmenn reiser mye. Kunnskap i fremmedspråk er sterkt utbredt. Unge mennesker er mer enn gjennomsnittlig engasjert i u-hjelp. I tillegg kommer den sterke bruken av nye medier: Landet har en av verdens høyeste internett- og mobiltelefonrater.

Dermed gjenstår til slutt bare å løse følgende gåte: Hvorfor det norske publikum – selv om et museklikk stiller størstedelen av verdenspressen til disposisjon – finner seg i det urimelige kravet fra noen avisutgivere som i årevis har arbeidet for å bevise at de er overflødige. Utvilsomt må det være tilfredsstillende å få vite at skuespiller X slår sin kone, at hunden til minister Y er død og at røyking er en dårlig vane. Men må man ut med 9–15 kroner hver dag for dette? Og kunne det ikke være noe som talte for å være en så innskrenket presse behjelpelig med å avskaffe seg selv? Da kunne man jo også spare skattebetalingene for den årlige pressestøtten.

Alt dette er naturligvis spørsmål fra en utenforstående som forundret gnir seg i øynene. Det er ikke hans sak å gi svar, han overlater gjerne det til dem det vedkommer – og som han forsikrer om sin medfølelse og trofaste hengivenhet straks de leser disse lett henslenge betraktningene.

Published 2002-08-30
Original in German
Translation by Sverre Dahl
Contribution by Samtiden
© Samtiden
© eurozine